
HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

FAZSI LÁSZLÓ

Ki lesz a bírójuk?

*„Mi emberek, bíró és vádlott, csak eszközök vagyunk.
Valaki más ítél.”¹*

A dolgok jelenlegi állása szerint már csak ilyen „ítélettől” kell tartania a saját lakásában 2006. december 17-én agyonvert t.-i vállalkozó gyilkosának vagy gyilkosainak is, mert bírói ítélet meghozatalára vádemelés hiányában nem kerülhetett sor, miután az ügyészi álláspont szerint a közvetett bizonyítékok „zárt láncolatot nem képeznek, egymás mellé rakva sem lehet belőlük megnyugtató következtetéseket levonni a bűncselekményt elkövető személyre, vagy személyekre, az elkövetés módjára, eszközére, motívumára”², noha az ügy mindkét gyanúsítottja beismerte, hogy járt a sértett lakásában, csak éppen egymásra hárították a bűncselekmény elkövetését. Ez az a momentum, amely a felelősségre vonás nélkül lezárt emberölési ügyek között is sajátossá teszi a következő büntettet, amelynek felderítése érdekében a rendőrség szinte minden követ megmozgatott.

A nyomozás adatai

A rendőrök a bűncselekmény felfedezése utáni négy napban 292 falubeli személyt kérdeztek ki; a 2006. december 18-án, 17.15-kor megkezdett és a rossz látási viszonyok miatt 23.25-kor felfüggesztett szemlét – amelynek során a nyomkövetést is megkísérelték – másnap 10.45-től 13 óráig folytatták; vegyszeres nyomkutatót, később a feltételezett elkövetők lakásánál házkutatásokat és lefoglalásokat végeztek; orvos, hemogenetikai, hang-, nyom- és ujjnyomszakértői véleményeket szereztek be; továbbá 44 tanút hallgattak ki a nyomozás folyamán. A kiterjedt nyomozás következtében tényszerűen a következők állapíthatók meg.

Az 53 éves, saját vállalkozást működtető, jó anyagi körülmények között kétszintes lakásában egyedül élő *H. B.* sértett holttestét 2006. december 18-án,

¹ Márai Sándor: Válás Budán, Helikon Kiadó, Budapest, 2005, 123. o.

² Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség B. 4425/2006/48, 5. o.

hétfőn, 15.15 körül egy unokatestvére fedezte fel a ház földszinti konyhájában, ahová azért tudott bejutni, mert a bejárati ajtó nem volt kulcsra zárva, a kulcs kívülről a zárban volt. A nappaliban lévő televíziókészülék bekapcsolt állapotban volt.

A sértett fejét legalább hétrendbeli, hosszúkás alakú, súlyos, kemény tárgytól származó tompa erőbehatás érte, amelyek közül a bal oldalát érő három ütés nagy, a többi közepes erejű volt. A bal oldalon érvényesülő erőbehatások a kiterjedt koponyaboltozati és koponyaalapi töréseken kívül a keményagyburok sérülését, az agy felszínének zúzódását és heveny agyduzzanatot idéztek elő a lágyagyburok bevérvésével. A holttest megtalálása előtt legalább 24 órával bekövetkezett halál közvetlen oka az agysérülések miatti légzés- és keringésbénulás volt. Az előbbieken kívül a halálakor alkoholos befolyásoltág alatt nem álló sértett kezein és felső végtagjain védekezésre utaló zúzódásos sérülések keletkeztek.

A konyhában lévő mennyezeti lámpa burája összetört, darabjai szétszóródtak a kövezeten. A konyhaasztal és a székek lábain, a falon és a plafonon fröccsenéses vérfoltok voltak láthatók. A kövezeten hanyatt fekvő holttest mellett a szék felborult. A szemle idején az egyik emeleti hálószobában lévő ágyon egy sörétes, az ugyanitt található lemezszekrény oldalának döntve pedig egy golyós fegyvert találtak. A nyitott lemezszekrényben lőszer, ékszerek, takarékbetétkönyvek, valamint tízezer forintos címletekben 270 ezer forint volt. A későbbiekben megállapították, hogy a sértett 2006. december 4-én 1 744 424 forintot vett fel a bankszámlájáról. A sértett személygépkocsijának kesztyűtartójából pedig egy 270 ezer forintról kiállított befizetési pénztárbizonylat került elő, kiállításának időpontja a nyomozási iratokból nem derül ki, ahogyan az sem, hogy a december 4. utáni befizetés feltételezése mellett a sértett mire költhetett el egymillió-kétszáz ezer forintot alig két hét alatt.

A gyanúsítottak

Az intenzív nyomozás eredményeként a rendőrség már 2006. december 20-án őrizetbe vette a bűncselekmény feltételezett elkövetőjeként *B. K.-t*, aki emiatt panasszal élt, a másnapi kihallgatásakor nem tett vallomást. Az őrizetbe vétel miatti panasz az ügyész helyt adott, és 22-én a gyanúsított azonnali szabadlábra helyezését rendelte el, mert: *„A nyomozás eddigi adatai alapján a nyomozó hatóságnak nem sikerült olyan személyi vagy tárgyi bizonyítékot*

*beszerezni, melynek alapján B... K... megalapozottan gyanúsítható lenne a sértett megölésével.*³ Természetesen nem tekinthető ilyen bizonyítéknak, de tény, hogy őrizetbe vétele után B. K. a rendőrségen fejfel beleugrott az előtér üvegajtájába, majd nyakának elvágásával fenyegetődött.

A 2007. január 5-i gyanúsítottkénti folytatólagos kihallgatásakor B. K.-t szembesítették azzal a ténnyel, hogy 2006. december 17-én, 18.28-kor az ő hívószámáról kapott bejelentést a mentőszolgálat a sértett megverése, fejsérülése miatt. Ezt azzal magyarázta, hogy aznap az utcán idegességében földhöz vágta a mobiltelefonját, amelyből szerinte valaki kivethette a kártyáját, és azzal telefonálhatott.

A rendőrség február 8-án ismét őrizetbe vette B. K.-t és ekkor már L. D.-t is. Az utána következő folytatólagos kihallgatásakor B. K. előadta, hogy L. D. szerint a sértett 180-200 ezer forinttal tartozott neki, ezért L. személygépkocsijával 2006. december 16-án, szombaton 18 óra körül elmentek a sértett házához, de csak a társa ment be. Nagyjából negyedóra múlva azonban elunta a várakozást, és bement a lakásba, ahol azt látta, hogy L. D. egy bottal üti a földön fekvő nagyon véres sértettet, aki ekkor még életben volt. Ezért elhúzta tőle L. D.-t, aki még felment az emeletre, bement az egyik szobába, majd távoztak a házból. Útközben L. D. annyit mondott neki, hogy a pénz miatt összekaptak, majd a sértett megütötte, amitől elesett, ekkor akadt a kezébe egy bot, amellyel tülegetni kezdte a sértettet. Ez után L. D.-vel együtt a közeli településen lévő Sz. kocsmába mentek diszkóba, ahol másnap hajnalig maradtak. Vasárnap 17 óra körül felhívta a mentőket, majd összetörte a telefonját. A történetéről a barátnőjének, B. E.-nek is beszámolt.

A február 9-én L. D.-vel együtt előzetes letartóztatásba kerülő B. K. a 2007. március 29-én, április 25-én, május 30-án és szeptember 12-én történő kihallgatásakor, valamint a május 14-i L. D.-vel való szembesítésekor is kiktartott az előbbi verziója mellett. A március 29-i kihallgatásakor előadta, hogy L. D. eljuttatott hozzá egy levelet, amelyben vallomásának visszavonására akarta rávenni. A büntetés-végrehajtási ügyészhez kerülő levél eredeti szövege szerint: *„Vond vissza a valomásodat mert én nem montam semit. Aszt kel mondani hogy alúért mentük ara és meg látod az ablakon és azért telefonáltuk a mentőnk jó. És ara kérlek ne törj meg légy erős énis az vagyok máskép ithalúk meg. [...] Ezt kel be álitani akor jó lesz és ne higy a rendőröknek mert én tartom a számat oké irj.*”⁴

³ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség B. 4425/2006/3.

⁴ Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztály Életvédelmi Alosztály 15.000-282/2006.bü. 1333. o.

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Ezzel szemben L. D. 2007. február 26-án a következő vallomást tette: Alvállalkozója volt a sértettnek, aki 180 ezer forinttal tartozott neki. A halála előtti héten találkozott a sértettel, aki azt mondta neki, hogy vasárnap délben keresse meg, mert hétvégére várja a pénzét és megadja a 180 ezer forint tartozását. Ezt elmondta B. K.-nak, aki élénken érdeklődött a pénzről. December 17-én délben elment a sértetthez, megállt a kapunál, és többször bekiabált, de nem jött ki senki, ezért elment. Este a barátnőjével átmentek az I.-ben található Sz. kocsmába, ahol 23 óra körül megjelent B. K. is, kihívta a vécébe, és ott többször megütötte, arra hivatkozva, hogy nem volt pénz a sértettnél. B. K. elmondta neki, hogy bement a házba, ahol baseballütővel többször fejbe vágta a sértettet, majd feldúlta a házat, az emeleten is járt, de csak kb. tízezer forintot talált. B. K. kérésére személygépkocsival a sértett házához mentek. A sértett a folyosó és a konyha között feküdt, körülötte minden véres volt, ettől a látványtól rosszul lett, és kiszaladt a kocsihoz. Utána visszamentek a kocsmába. B. K. azt is elmondta neki, hogy a gyilkosság idején viselt ruházatát és a maszkot elégette a cserépkályhájukban.

Az általa küldött levelet illetően 2007. április 5-én L. D. arra hivatkozott, hogy B. K. a sétán bekiabált neki: arra kérte, írja meg, hogy tett-e vallomást, mert különben a kinti kapcsolatain keresztül bántani fogja a családját. L. D. 2007. április 25-én fenntartotta, a május 31-i ügyészi kihallgatásakor pedig megismételte a korábbi vallomását, majd szeptember 12-én ismét fenntartotta azt.

Az egymásra tett terhelő vallomásaik ellenére az ügyész 2007. június 5-én elrendelte a gyanúsítottak szabadlábra helyezését, majd 2008. május 7-én a nyomozást is megszüntette. A határozat ellen a sértett édesanyja által bejelentett panaszt a Legfőbb Ügyészség elutasította, mert: *„A rendőrség az ügyben lehetséges bizonyítást lefolytatta. Ennek során olyan bizonyítékokat nem sikerült feltárni, amelyekből egyértelműen következtetni lehetne arra, hogy a bűncselekményt a gyanúsítottak követték el. A közvetlen bizonyítékok hiánya, valamint az, hogy a közvetett bizonyítékok nem alkottak a gyanúsítottak felelősségét megalapozó, a gyanúsításon túli zárt logikai láncot, nem teszi lehetővé az eljárás folytatását.”*⁵

⁵ Legfőbb Ügyészség Nyomozás-felügyeleti és Vád-előkészítési Főosztály, NF. 7851/2007/6, 7, 8-I, 2. o.

Az ügyészi állásfoglalás kérdőjelei

Ennek kapcsán azonban óhatatlanul megfogalmazódik néhány kérdés az emberben. Elsősorban az, hogy az ügyészek vajon miért nem tulajdonítottak különösebb jelentőséget annak a ténynek, miszerint B. K. 2006. december 17-én, 18.28-kor telefonon értesítette a mentőszolgálatot a sértett megveréséről. A bejelentésről készült hangfelvétel szerint egyebek között a következőket mondta: „*Itt a Szakiskola úton lakik a barátom H... B..., megverték, jöjjenek már ki érte, nagyon megverték. T...-ről.*”⁶ Az ügyeletes kérdésére azt is elmondta, hogy a sértett feje sérült meg, és nagyon vérzik.⁷ Ez a bejelentés több mint húsz órával a sértett holttestének megtalálása előtt történt, vagyis a sértett bántalmazásáról még csak a bűncselekmény elkövetőjének vagy olyasvalakinek lehetett tudomása, aki járt a helyszínen a gyilkosság után. A mentők felhívását B. K. utóbb maga is beismerte, de ezt az általa használt SIM kártya híváslistájának adatai is bizonyították, és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Szakértői Intézete által adott szakvélemény megerősítette, hogy a „*bejelentés esetében a kérdéses férfihang származhatott B... K...-tól*”⁸. A sértett különélő házastársa szerint pedig „*sokan csak úgy tudták a lakásunkat, hogy az a Szakiskolánál van*”⁹. A cím pontatlan megjelölésének tehát – különösen a sértett név szerinti megnevezése mellett – semmiféle jelentősége nincs. Az ügyben a nevének zártan kezelését is kérő tanú pedig arra is magyarázattal szolgált, hogy B. K. miért törte össze a mobiltelefonját. E tanú szerint ugyanis B. K. utólag beszámolt neki a bűncselekmény elkövetéséről, így arról is, hogy a telefonálás után a lebukás elkerülése érdekében törte össze a telefonját. Mindennek tükrében nehezen értelmezhető a megszüntető határozat indokolásának az a megállapítása, amely szerint a mentők B. K. általi értesítése „*csak gyengíteni látszik nevezett gyanúsított szavahihetőségét, de nem alkalmas arra, hogy a sértett megölésében való részvételét önmagában bizonyítsa*”¹⁰.

További kérdés, hogy vajon miért maradt el a B. K. lakásának kertjében lévő vécc közelében talált „égetési helyről” származó égett ruha- és kesztyű-

⁶ Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztály Életvédelmi Alosztály 15.000-282/2006.bü. 719–721. o.

⁷ Megjegyzendő, hogy a bejelentésre a mentőszolgálat kivonult a községbe, ami azonban a sértett feltalálási helyére vonatkozó pontosabb információ hiányában nem járt eredménnyel.

⁸ Uo. 545. o.

⁹ Uo. 793. o.

¹⁰ B. 4425/2006/48, 6. o.

darabok 2007. február 8-án történt lefoglalásának¹¹ figyelembevételével, a ruhaégetés okának és körülményeinek tisztázása, különösen a nevének zártan kezelését kérő tanú azon előadásának fényében, amely szerint B. K. a bűncselekmény elkövetésekor viselt ruházata elégetéséről is beszámolt neki.

Megválaszolatlan az a kérdés is, hogy a büntetett előéletű és a sértett meggyilkolásakor feltételes szabadság hatálya alatt álló B. K. miért éppen L. D.-re tett volna terhelő vallomást, ha annak semmi köze a bűncselekmény elkövetéséhez. Ehhez képest ugyanis tényszerűen megállapítható, hogy L. D. üzleti kapcsolatban állt a sértettel, aki saját bevallása szerint is tartozott neki, sőt kettejük kapcsolatát illetően az utóbbi részéről történt fiktív számla-kiállítás gyanúja is felmerült. A B. K.-tól származó információkra hivatkozással mindkét gyanúsítottra terhelő vallomást tevő tanú szerint ugyanis „számlát is adott neki többször”¹² – mármint L. D. a sértettnek. E körülmény behatódó vizsgálatát az indokolhatta volna, hogy H. J. tanú szerint a vele baráti kapcsolatban álló sértett kb. két héttel a halála előtti közös vadászatukon említést tett neki arról, hogy „mostanában a cigányok is piszkálgatják, tart tőlük”¹³. Egy másik tanú, V. A. vallomása szerint a sértett elmondta neki, hogy J. A. pénzt követelt tőle „valami szerszámok miatt”¹⁴. E tanú szerint „azt mondta B..., hogy »én inkább fizettem nekik, ne cirkuszojjanak«”¹⁵. Mindez már csak azért is érdekes lehetett volna, mert L. D. gyanúsítottként tett vallomása szerint a sértett a „g...-i munkával kapcsolatban tartozott nekem 180.000 forinttal, de ebben különböző szerszámok, így flex, csákány, ásó is benne volt, ami ott maradt G...-n”¹⁶.

Mindebből akár a bűncselekménynek az ügyészség által hiányolt motívumára is következtetni lehetett volna, az ilyen irányú alaposabb felderítés következtében, hozzáátéve azt is, hogy a nyomozás iratai alapján csak a lakásban talált pénz összegét lehetett kétségtelenül megállapítani, a sértett által 2006. december 4-én felvett jelentős összeg nagyobb részének további sorsa viszont kérdéses. A nyereségvágyon kívül ugyanis más motívum valós lehetősége nem merült fel a széles körű nyomozáskor.

¹¹ Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztály Életvédelmi Alosztály 15.000-282/2006.bü. 413. o.

¹² Uo. 1103. o.

¹³ Uo.

¹⁴ Uo. 997. o.

¹⁵ Uo.

¹⁶ Uo. 1361. o.

Az ügyészi aggályok

A nyomozás eredményének értékelésekor azonban természetesen azok az ellentmondások sem hagyhatók figyelmen kívül, amelyek láthatóan elbizonytalanították az ügyészt. Ebben a körben a legnagyobb jelentősége az elkövetési idő kérdésének van. B. K. szerint ugyanis L. D. 2006. december 16-án követte el a gyilkosságot, holott a december 17-i elkövetés ténye kétségtelenül megállapítható, miután aznap a reggeli órákban T. I. és J. I.-né tanúk még beszéltek a sértettel, Cs. I.-né pedig az utcán látta őt, és a halál szombati bekövetkezése az orvos szakértők véleményének tükrében is kizárható. „Ezek a tanúk B... K... gyanúsított vallomását a bántalmazás időpontja vonatkozásában hiteltelenné tették.”¹⁷ L. D. szerint viszont december 17-én késő este találkoztak a kocsmában, és ekkor számolt be neki B. K. a bűncselekményről. Ezt – az időpontot illetően – L. D. barátnője, B. E. is megerősítette. Ezek a vallomások ebben a kérdésben összhangban állnak a kétségtelenül megállapítható tényekkel. Az ügyészi határozat szerint azonban „az un. Sz... féle kocsmában a disco 2006. december 16-ról 17-re virradó éjszaka került megrendezésre. Ezt az időpontot támasztja alá az azon résztvevő tanúk vallomása, valamint az a rendőri intézkedés, amely során a discoból távozó személyautókat igazoltatták. Ezek az adatok L... D... gyanúsított vallomását cáfolták meg...”¹⁸

Az ügyészség tehát végeredményben mindkét gyanúsított vallomását hiteltelennak találta, azt is, amelyik legalább ebben a kérdésben megfelelt a valóságnak. Megjegyzendő, hogy a hivatkozott Sz. kocsmában az iratokból kitűnően nyilvánvalóan illegálisan üzemeltetett szórakozóhely volt, a rendezvényeiről semmilyen megbízható adat nem állt rendelkezésre. Mindazonáltal a közvetlenül érintett tanúk – B. E. kivételével – valóban a 17-ére virradó éjszakán tartott rendezvényen való részvételről számoltak be, ezt valóban megerősítette a hivatkozott rendőri jelentés. Ehhez képest azonban M. J. tanú szerint B. K. vele azt közölte, hogy 17-én, vasárnap követték el a bűncselekményt, 17-18 óra körül, és utána mentek el szórakozni. A konkrét ellentmondás feloldásának megkísérlésére azonban semmilyen további lépést nem tett sem a rendőrség, sem az ügyészség.

A nyomozást megszüntető határozat indokolása szerint „nem sikerült felkutatni az elkövetés eszközét sem, ami valószínűleg bot lehetett, de felmerült

¹⁷ B. 4425/2006/48, 3. o.

¹⁸ Uo.

*baseball ütő is*¹⁹. Az orvos szakértői vélemény szerint: „Az elkövetési eszköz valószínűleg hosszúkás, vonalas jellegű, sarkosan kiélezett szögletes tárgy lehetett, pl. sarokvas, szögvas, vagy lécdarab, stb.”²⁰ A kiegészítő orvos szakértői vélemény szerint: „A baseballal történő megütések – különösen a fej esetében – nem valószínűsíthetőek.”²¹ Ennek kérdése azért merült fel, mert a B. K.-tól származó információkra hivatkozva két tanú is állította, hogy ez volt a bűncselekmény elkövetésének eszköze.²² További két tanú – B. E. és V. B. – pedig azt vallotta, hogy L. D. tartott a gépkocsijában ilyen, illetőleg „baseball formájú” eszközt²³, amely a személygépkocsi 2007. február 8-i lefoglalásakor nem került elő²⁴. Ilyen körülmények között pedig talán a lehetséges elkövetési eszköz kérdése is behatóbb vizsgálatot igényelt volna. Ez már csak azért is indokolt lehetett volna, mert az e nélkül is 1 373 289 forint bűnügyi költség felmerülését hozó nyomozás során közvetett információként öt tanú állította, hogy a gyanúsítottak együtt követték el a bűncselekményt²⁵.

A pótmagánvád

Ennek tükrében kérdésesnek tűnik, hogy lemondhat-e a közvádoló az állami büntetőigény érvényesítéséről, pusztán azért, mert: „A gyanúsítottak egymásnak is teljesen ellentmondó vallomása alapján azt hiteltérdemlően megállapítani, hogy a sértettet ki, milyen körülmények között és milyen okból ölte meg, a nyomozás során beszerzett közvetett bizonyítékokból, és főleg a közvetlen bizonyítékok hiánya miatt nem lehet”²⁶. Ebben az esetben ugyanis az ügy megnyugtató lezárása érdekében talán még a váderedményesség kockázatát is vállalásával is szerencsésebb lett volna a bizonyítékok mérlegelését a bíróságra bízni. Erre azonban vádemelés hiányában nem kerülhetett sor. Ennek korrektívuma lehetett volna a pótmagánvád intézménye, aminek a lehetőségével a sértett 83 éves édesanyja is élni kívánt, nehezményezve, hogy ma már egy állat megkínzásáért is felelősségre vonás jár. Erre azonban az 53

19 B. 4425/2006/48, 5. o.

20 Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztály Életvédelmi Alosztály 15.000-282/2006.bü. 343. o.

21 Uo. 371. o.

22 Uo. 1103., 1137. o.

23 Uo. 1127., 1157. o.

24 Uo. 421–425. o.

25 Uo. 1077., 1089–1091., 1103., 1117., 1127. o.

26 B. 4425/2006/48, 6. o.

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

éves fiának agyonverése miatt még csak esély sem volt, mivel a „horribilis” 86 015 forintos nyugdíjára tekintettel pártfogó ügyvédi képviselet biztosítására nem volt jogosult²⁷, a jogi képviselő nélkül benyújtott vádindítványát pedig a bíróságnak el kellett utasítania.²⁸ Ezen persze már az eset ismertetése sem segíthet, de legalább felhívhatja a figyelmet a pótmagánvád intézményének fontosságára.

²⁷ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazságügyi Hivatal Jogi Segítségnyújtó Szolgálat 685.046/2/2008.
²⁸ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság B. 677/2008/5.